

mijn kind
Online **SPECIAL**

mijn puber

mobiel

12+
jaar

10 beltips

Mijn mobiel & ik

Financiële valkuilen

Mobiel voor beginners

Internetten via de mobiel

in samenwerking met

Mijn digitale wereld

Dat tieners bijna vergroeid zijn met hun mobiele telefoon, kunnen de meeste ouders zich wel voorstellen. Veel ouders zijn zelf veelgebruikers en zien de voordelen maar al te goed. Ze vinden het bovendien maar wat handig dat hun kind altijd bereikbaar is (althans, zolang ze niet in gesprek zijn met hun vrienden).

Inmiddels is de telefoon echter meer geworden dan een apparaat om mee te bellen. Je kunt er muziek mee beluisteren en spelletjes op spelen. Met sommige telefoons kun je zelfs het internet op. Daarnaast is de mobiele telefoon een portemonnee geworden. Op internet en televisie worden kinderen intensief benaderd met advertenties voor 'gadgets' voor hun mobiele telefoons. Met hun telefoon kunnen ze virtuele meubeltjes in het Habbo Hotel en digitale merkkleding op Stardoll.nl afrekenen. Hoe houd je dat als ouder goed in de gaten?

Telefoons met camera's en toegang tot internet brengen gemak met zich mee, maar werken ook pestgedrag in de hand. Kinderen maken filmpjes van zichzelf en van anderen en sturen die door, soms met kwade bedoelingen. Ouders maken zich daar zorgen over. Hoe leiden ze dat

in goede banen? Ze kunnen moeilijk elke avond, als de kinderen naar bed gaan, alle sms-berichten nalezen.

De brochure 'Mijn puber mobiel', een uitgave van stichting Mijn Kind Online en het samenwerkingsverband Digivaardig & Digibewust, is bedoeld voor ouders en leerkrachten die zich willen verdiepen in de wereld van pubers en mobiele telefonie, en die willen weten hoe je ze het beste kunt begeleiden.

Een tip tot slot: kijk naar uzelf en geef het goede voorbeeld. Vraag eerst zélf toestemming als u iemand filmt en het filmpje online wilt zetten. Bel niet op de fiets en niet onder het eten. Dat moest ik ook maar eens wat meer tegen mijzelf zeggen.

*Remco Pijpers
Directeur stichting Mijn
Kind Online*

Feiten en cijfers

NIEUW ONDERZOEK

Bijna alle tieners vanaf 12 jaar hebben een mobiele telefoon. De meesten gebruiken hem natuurlijk om te bellen en te sms'en, maar ruim driekwart gebruikt hem daarnaast als wekker, horloge, fototoestel of mp3-speler. Tieners met internet op hun mobiele telefoon zijn ook geen uitzondering meer; ongeveer een op de vijf beschikt hierover. Eén op de zes 13- tot 18-jarige mobiele internetters gebruikt zijn telefoon om – via GPS en *Google maps* – te zien waar ze zijn, te MSN'en of te Hyven.

Deze en andere cijfers uit het onderzoek 'Altijd binnen bereik' (Mijn Kind Online / Digivaardig & Digibewust, 2010) laten zien dat tieners hun mobiel voor talloze doeleinden gebruiken. Ouders spelen een rol door regels te stellen en zich met de kosten te bemoeien.

Van kind naar puber

De meeste tieners hebben hun eerste mobieltje gekregen om bereikbaar te zijn voor het thuisfront. Tot hun 12e jaar gebruiken kinderen hun mobiele telefoon dan ook voornamelijk voor contact met hun ouders. Naarmate ze ouder worden, neemt de frequentie van mobiel contact met hun vrienden sterk toe. Vooral sms'en raakt daarbij in trek. Tot 12 jaar sms'en kinderen hun vrienden maar weinig, maar van de 12- en 13-jarigen doet de helft dit al 4 keer per week (of vaker), en van de 16- en 17-jarigen bijna driekwart.

In de puberteit willen tieners graag bij een groep horen en hebben ze een sterke behoefte aan vriendschappen.

Ze gaan dan steeds meer met leeftijdsgenoten om, en steeds minder met hun familie. De foto's die tieners met hun mobiele telefoon maken, laten dit ook letterlijk zien: de helft van de 13- tot 18-jarigen maakt foto's van hun familie en driekwart van hun vrienden en vriendinnen. Jongere kinderen maken juist vaker foto's van hun familie dan van vrienden.

Regels stellen

Veel ouders proberen het enthousiaste bellen en sms'en met vrienden in de hand te houden door regels te stellen voor de bedragen die hun kinderen mogen verbellen. Iets

NIEUW ONDERZOEK

Minder aangename kosten zijn die van ongewenste ringtone-abonnementen, sms-spellen en andere extra's. Vaak worden dit soort zaken aangeprezen op websites of muziekzenders. De helft zegt er (bijna) elke dag reclame voor te zien op TV. En maar liefst een kwart van de 13- tot 18-jarigen zegt wel eens per ongeluk een ongewenst abonnement op iets te hebben gehad.

Bel-etiquette

Een rinkelende telefoon tijdens een film? Volgens zes op de zeven tieners kan bellen of sms'en in de bioscoop echt niet. Ook tijdens het eten mag je niet bellen of sms'en, vinden vier van de vijf tieners. In de klas of op de fiets bellen of sms'en mag volgens 29% respectievelijk 61% wél. Opvallend is dat tieners naarmate ze ouder zijn, het vaker oké vinden om in de klas of op de fiets te bellen.

Waaróver mag je bellen of sms'en? De meeste tieners beschouwen sms'en als de beste methode om te vragen hoe het met iemand gaat, of om een afspraak te maken. Als het om persoonlijke dingen gaat, verkiezen de meeste tieners bellen boven sms'en. Sommige dingen doen tieners het liefst 'in het echt'. Verkering vragen of het uitmaken doet bijvoorbeeld maar één op de tien 13- tot 18-jarigen via sms'en of bellen, en ruzie maken doet één op de vijf tieners wel eens via hun mobiele telefoon.

Verslaafd?

Tweederde zegt "echt niet" zonder zijn mobiele telefoon te kunnen. En ruim tweederde heeft zijn mobieltje 's nachts ingeschakeld en in de buurt liggen. Hoe ouder, hoe groter de kans dat de mobiel hen ook 's nachts vergezelt. Hoor je er nog wel bij zonder mobiel? De helft van de jongeren vindt van niet.

Bron: *Altijd binnen bereik. 8- tot 18-jarigen en mobiele telefoons* (Mijn Kind Online / Digivaardig & Digibewust, 2010).

minder dan de helft van de 13- tot 18-jarigen zegt dat daar thuis iets over afgesproken is. Hoe jonger het kind, hoe vaker er een regel is afgesproken.

Aanzienlijk minder ouders stellen regels over met wie hun kind mag bellen (11%) of hoe vaak en hoe lang ze mogen bellen (18%). Ook niet bepaald gebruikelijk zijn gedragsregels, zoals de momenten waarop je je telefoon uit moet zetten (16%) of de situaties waarin je geen foto's mag maken (9%). Bijna de helft zegt dat geen enkele van de bovengenoemde regels bij hen thuis is afgesproken.

Wie betaalt wat?

Veel ouders betalen de telefoonkosten van hun kinderen, vooral als het een abonnement betreft. Twee op de vijf tieners heeft een abonnement en wel tweederde van hen heeft het geluk dat hun ouders het abonnement betalen. Ongeveer een kwart betaalt het zelf en één op de tien deelt de kosten met zijn ouders.

Drie van de vijf tieners bellen *prepaid*. Misschien willen de desbetreffende ouders hun kinderen op die manier met geld en budgetten leren omgaan. Deze tieners betalen hun gesprekskosten in ieder geval vaker zelf (44%) of samen met hun ouders (17%).

Mijn mobiel

gsm

Global system for mobile communications, de meest gebruikte standaard voor mobiele communicatie. 'Gsm' wordt ook gebruikt als synoniem voor 'mobiele telefoon' ("mijn gsm").

sim

Subscriber identity module, een chipkaartje met de gegevens van de mobiele telefoongebruiker. Iedere simkaart is uniek door een referentienummer van 13 cijfers en gekoppeld aan een telefoonnummer. Via de sim wordt het beltegoed afgeschreven.

smartphone

Een mobieltje dat meer kan dan alleen bellen. Bijvoorbeeld: internetten, agendabeheer, filmpjes en muziek afspelen, navigeren. Wordt vaak bediend met een *touchscreen*. Populair onder jongeren.

sms

Short message service, bedoeld om korte tekstberichten te versturen. Eerste levensbehoefte van mobiele telefoonbezitters. Goedkoper dan bellen en in een omgeving met veel lawaai (concert, discotheek) wel zo handig.

mms

Multimedia messaging service, kan tekst, geluid, plaatjes of video's versturen. Niet zo populair als sms.

t9

Een techniek waarmee snel sms-berichten ingetoetst kunnen worden. T9 voorspelt het woord dat je wilt gebruiken.

bluetooth

Radioverbinding tussen twee apparaten die zich op korte afstand van elkaar bevinden. Bijvoorbeeld om een hoofdtelefoon draadloos aan te sluiten, of om gegevens uit te wisselen tussen twee mobieltjes.

twitter

Sociale netwerksite waarop korte berichten van maximaal 140 tekens worden verstuurd. Twitteren gaat vaak via sms-berichten en is niet zo populair onder jongeren als bijvoorbeeld chatten.

Financiële

Stemmen via sms

Tv-programma's als Idols, So You Think You Can Dance, en TMF Awards zijn populair onder kinderen en jongeren. De kijkers kunnen via sms'jes zelf meebeslissen wie de winnaar wordt. Daar wordt veel geld aan verdiend, net als aan de sms-spelletjes van sommige populaire radioshow's trouwens.

Het addertje is dat je niet alleen betaalt voor dat ene sms'je, maar óók 'per ontvangen bericht' (POB). Vaak is dat 70 cent, het maximaal toegestane bedrag. Dat betekent dat je met (meestal) twee keer een ontvangen sms'je al op 1,40 euro zit. En zoals bij Idols elf live shows lang! Dat is al gauw 15 euro per Idols-seizoen, en omdat kinderen vaak meerdere keren stemmen, zijn ze nog veel duurder uit. Plus de kosten van de verzonden sms'jes.

Abonneren op sms-diensten

Mobieltjes kunnen opgetuigd worden met *wallpapers* (achtergrondaftbeeldingen) en alternatieve *ringtones* (belgeluiden). Maar je kunt ook andere dingen downloaden, zoals *games* en *mini-movies*. Vaak gaat dat in de vorm van dure sms-abonnementen, waarvoor agressief – en vaak misleidend – geadverteerd wordt op tv en internet. Een bekende truc is dat er 'gratis' ringtones worden aangeboden. De eerste is dan inderdaad gratis maar de rest niet. Een andere veel voorkomende methode is het lokken van abonnees via super-gemakkelijke quizen met zeer aantrekkelijke prijzen.

De aanbieders van sms-diensten rekenen een paar euro per item. Drie nieuwe snufjes per week is al snel 9 euro; sms- en download-kosten nog niet meegerekend. Dat tikt lekker aan. Kinderen met een prepaid-kaart zien hun tegoed in rap tempo afnemen, en zij die een abonnement hebben wacht een onaangename verrassing.

geld uit Habbo Hotel

valkuilen

Het probleem is dat het meestal abonnementen voor onbepaalde tijd zijn, en dat het soms bijna onmogelijk is om je af te melden. Bijna altijd zijn de voorwaarden nauwelijks leesbaar. Sommige aanbieders bedienen zich zelfs van valse trucs. Zoals de aanbieder die na de welkomstboodschap per sms (met daarin de gegevens voor het afmelden) een vervolg-sms stuurt. Dit vervolg-sms'je wist de eerste boodschap, waardoor je niet meer beschikt over de afmeldcode.

Credits kopen

In virtuele werelden zoals **Habbo**, **GoSupermodel** of **Stardoll** kunnen kinderen credits kopen om hun virtuele 'ik' aan te kleden zoals ze zelf willen, hun kamers in te richten als droomkamer, en alles te kopen wat ze maar willen. Althans, wanneer ze bereid zijn daar ook in echte euro's voor te betalen.

Het slimme van sites als Habbo en Stardoll is dat je er gratis op kunt spelen, maar alleen tot een bepaald niveau. Als je die écht mooie spulletjes wilt, of die échte designerschoenen, dan zul je met je zakgeld credits voor meubels (op Habbo) of stardollars (op Stardoll) moeten bijkopen. Je kunt die credits, lekker gemakkelijk, aanschaffen via sms.

Voor 6 Habbo Credits betaal je € 1,10. Daar komen de kosten van je sms'je bij. Je mag maximaal voor € 16,50 per

Stop!

Uw kind denkt een leuke gratis ringtone gedownload te hebben, en zit prompt vast aan een geldverslindend abonnement. Wat nu?

- Kijk op de site van de aanbieder met welke sms-code u zich kunt afmelden. Code onvindbaar? Kijk dan op www.smsgedragscode.nl of www.msafzeggen.nl. Op die sites kunt u bijna alle afmeldcodes van sms-diensten vinden. Ook mobiele providers als KPN, T-mobile en Vodafone hebben zoekformulieren om sms-codes te vinden.
- Bang dat het nogmaals gebeurt? Via www.msdienslenfilter.nl kunt u alle bestaande en toekomstige sms-abonnementen blokkeren. Eenmalige sms-diensten werken nog wel. Het inschakelen van het filter kost u een sms'je plus 25 cent voor de bevestiging.
- Krijgt uw kind irritante gratis berichten? Bel de helpdesk van de provider. Betaalde berichten afzeggen kan alleen bij het bedrijf dat ze verstuurt.
- Vindt u dat u bent misleid of dat er ten onrechte bedragen zijn afgeschreven? Dien een klacht in bij Consuwijzer via de website www.consuwijzer.nl.

week aan credits kopen. Wil je bijvoorbeeld een 'sfeerverlichter', dan zit je daar al snel aan. Kosten: 12 credits. Niet voor niets zijn er dieven actief op Habbo, die meubels proberen te stelen.

Internetten

MSN is en blijft enorm populair onder kinderen. En wat is er *relaxter* dan chatten vanaf je mobiel? Het probleem is dat MSN'en op je computer wel wat anders is dan op je mobiel, want de kosten lopen op als je continu mobiel 'online' bent.

Internet-toegang via de mobiele telefoon kost ongeveer 10 euro per maand, bovenop het standaardabonnement. Heb je geen internet-abonnement, dan betaal je ongeveer 25 cent per megabyte (MB) die de telefoon in- of uitgaat. Met het downloaden van games of filmpjes kunnen de kosten dan snel oplopen.

Foto's en filmpjes verzenden

Na sms'en is het versturen van foto's en filmpjes per MMS het populairst onder jongeren. Bij de meeste providers kost het versturen van een MMS-bericht 50 cent.

Habbo en GoSupermodel

De populaire sites **Habbo** en **GoSupermodel** hebben de uitgaven die je er kunt doen enigszins gelimiteerd. Zo kun je bij Habbo via sms niet meer dan € 16,50 per week besteden. Voor creditcards ligt die grens een stuk hoger, op € 50, maar er zijn niet veel kinderen met een creditcard natuurlijk.

Homepage van GoSupermodel

Bij GoSupermodel is er een speciaal 'ouderabonnement' van € 30 per jaar. Daarmee koop je een gegarandeerde dagelijks toelage aan virtueel geld (GoMoney) voor je kind, en blokkeer je tegelijkertijd alle andere betaal mogelijkheden. Iemand die geen abonnement heeft, kan per sms maximaal voor € 8 per week aan GoMoney kopen.

Overigens kun je op GoSupermodel ook prima gratis spelen, want door het spelen van spelletjes kun je nagenoeg evenveel GoMoney winnen als wanneer je daarvoor met echt geld betaalt.

Internetten via de mobiel

Stormachtige toename

Internetten via de mobiele telefoon neemt in noodtempo toe. In 2009 gebruikten al bijna twee keer zoveel mensen internet op hun mobiel als in 2007. Die trend zet stevig door, ook onder jongeren. Bij het huidige groeitempo heeft eind 2010 waarschijnlijk meer dan de helft van de jongeren internet op zijn telefoon. Handig als je wilt Hyven, foto's uploaden of MSN'en.

De toenemende populariteit heeft waarschijnlijk te maken met de behoefte van jongeren om altijd en overal met elkaar in contact te staan. Vandaar ook het enorme succes van het zogenaamde 'pingen', een kruising tussen sms en MSN voor de BlackBerry smartphone.

Dure grap

Internet-toegang via de mobiele telefoon kost ongeveer 10 euro per maand, bovenop het standaardabonnement. Je kunt dan onbeperkt internetten, volgens een *fair use policy* (FUP). Dat betekent dat de gebruiker zich moet houden aan 'gemiddeld gebruik'. Bij excessief gebruik wordt de internet-snelheid wat afgeknapen.

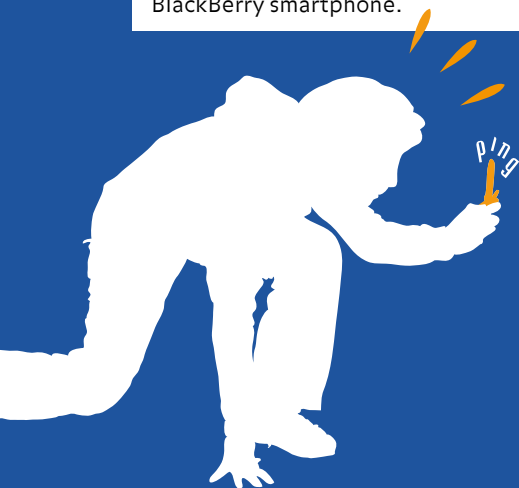
Heb je geen internet-abonnement, dan betaal je per megabyte (MB) die de telefoon in- of uitgaat. Om een idee te geven: 1 MB staat grofweg gelijk aan het bezoeken van 50 internet-pagina's, of het downloaden van 25 ringtones, of het verzenden van 125 e-mails. Een uurtje nieuws kijken zonder internet-abonnement kan dus al snel leiden tot een torenhoge rekening.

Het kan trouwens ook anders. Sommige moderne (dure) telefoons kunnen ook overweg met Wi-Fi, het draadloos internet thuis, of op school. Het gebruik daarvan is gratis.

Toekomst

De markt speelt steeds meer in op mobiel internet. Zo wordt bijvoorbeeld nagedacht over mobiele gezinsabonnementen, vergelijkbaar met telefoon en internet thuis. Mobiele telefoons worden nóg meer kleine PC'tjes, en er zullen steeds meer *location-aware services* komen. Daarbij gaat het om al die nieuwe diensten waarbij je kunt weten waar iemand is.

Voor al die location-aware services moet u in de gaten houden. In Engeland kunnen ouders zich sinds kort abonneren op een service waarmee ze hun kind kunnen lokaliseren. *Don't ring them, ping them.* Door de mobiel van hun kind te *pingen* (dat is: een kort bericht zenden om een antwoord uit te lokken), weten ze precies waar zoon- of dochterlief uithangt. Dat vormt zowel een bedreiging voor hun privacy als voor uw ouderschap. De suggestie is namelijk dat als je er niet aan meedoet, je een slechte ouder bent.

Mijn Mobiel &

Anouk (14)

"Waarschijnlijk is hij uit mijn tas gevallen. Ik was al de hele dag aan het sms'en en ineens was-ie weg, gewoon wég. Ik was er helemaal stuk van, heb echt heel hard gehuild. Ik had hem al anderhalf jaar, alles stond erin. Lieve sms'jes van mijn vriendje, vanaf de allereerste die hij me stuurde. Foto's van mij en mijn vriendinnen. Wel 130 muzieknummers. Het klinkt misschien stom, maar het was echt een stukje van mezelf."

"Nu heb ik een nieuwe. Die sms't een beetje vervelend, dus ik denk vaak: had ik mijn oude nog maar. Ik mis hem nog steeds. Bellen doe ik eigenlijk nooit, ik word altijd gebeld. Dan stuur ik een sms'je en dan belt mijn vriendje me terug, hij heeft namelijk een abonnement. Ik kan duizend sms'jes per maand versturen, maar toch ben ik er wel eens overheen gegaan! Het kost me 10 euro per maand. Dat betaal ik zelf."

"Ik luister ook veel muziek op mijn mobiel. Zodra ik wakker word, voor ik ga slapen, of op de fiets. Het is mijn iPod, zeg maar. Hij heeft fijne oortjes en een goed geluid. Ik download nummers, of neem ze over van vriendinnen via bluetooth. Op dit moment luister ik veel naar rap, nou ja, meisjesrap dan. R&B en zo."

zie ik hem alweer kijken. En als ik ga slapen moet mijn telefoon beneden blijven, anders weten mijn ouders dat ik tot middernacht sms'jes blijf sturen."

Vader Joël: "Ze was volledig overstuur. Ik dacht dat ze minstens was aangereden of dat haar vriendje 't had uitgemaakt. Bleek ze alleen maar dat ding kwijt te zijn. Ik vond het eerlijk gezegd wel even lekker rustig, maar haar wereld stortte echt in. Ik vind het trouwens wel goed dat ze een mobiele telefoon heeft hoor. Het is fijn om te weten waar ze uithangt en dat ze ons altijd kan bereiken. Maar soms zit ze gezellig bij mij in de auto en dan zit ze alleen maar op haar mobiel te pielen. Dan zeg ik ook wel eens tegen haar: zet 'm nu maar even uit."

Ik mis mijn oude mobiel nog steeds

"Er zijn wel regels waaraan ik me moet houden. Ik mag niet sms'en onder het eten, al doe ik dat wel eens stiekem onder tafel. Als ik een gesprek heb met mijn vader, mag ik ook niet sms'en, of lang bellen. Dan

ik

Sofie (15)

"Ik móest de iPhone echt hebben, hij is zo stoer. Mijn vader heeft hem uit Amerika laten komen als cadeau voor mijn schoolprestaties, heel lief. Ik was de eerste van mijn vrienden en klasgenoten die er een had. Toen was het wel van: wow, mag ik hem even vasthouden? Nu wordt het steeds gewoner."

"Je kunt er zoveel méér mee dan bellen. Ik vind het geweldig dat ik het weer erop kan checken. Ik heb de Buienradar gedownload, die check ik wel tien keer per dag. Ik zeil graag, vandaar. Ook het sms-systeem is súperhandig. Je hebt geen overvolle inbox meer waarin je niets kunt terugvinden, maar sms'jes worden samen opgeslagen, zodat je hele gesprekken kunt terugbladeren. Je kunt er foto's mee maken, maar ook foto's en filmpjes van een andere camera erop zetten. Zo kan ik mijn vakantiefoto's terugzien."

"Ik kijk ook het NOS Journaal op mijn iPhone. Ik check mijn Hyves en mijn mail. Elke dag klik ik de nieuwe Fokke & Sukke even aan. En als ik geen

flauw idee heb waar ik ben, zoals laatst met vriendinnen in Antwerpen, dan start ik gewoon Google Maps op en kan ik kijken waar we zijn."

"Of al dat internetten niet duur is? Ik heb eigenlijk geen idee, ik hoef het niet zelf te betalen, dat doet mijn vader. Maar ik krijg het wel te horen als ik over mijn limiet heen ga. Het is een keer gebeurd, toen ik op vakantie vanuit het buitenland te veel had gebeld en ge-sms't. Die keer heeft mijn vader het gelukkig betaald, maar als

Als ik niet weet waar ik ben, kijk ik gewoon op Google Maps

het nog een keer gebeurt moet ik het zelf betalen."

"Ik mag eigenlijk altijd wel op mijn iPhone, alleen ergert mijn moeder zich eraan als ik tijdens het eten op Nos.nl kijk. Dan leg ik hem even weg. Op school gebruik ik hem ook wel eens, al mag dat niet. Dan probeer ik het zo te doen dat de docent het niet ziet, gewoon onder tafel."

"Ik mag hem gewoon mee naar mijn kamer nemen als ik naar bed ga. Mijn ouders weten heus wel dat ik niet tot 2 uur 's nachts met mijn iPhone bezig ben. Het is net als met een tv op je kamer. Je moet je kind natuurlijk wel kunnen vertrouwen dat het niet tot diep in de nacht tv kijkt."

Mobieltjes op school

Op de meeste middelbare scholen zijn mobieltjes niet welkom in de les. Hoe de regels precies zijn en hoe strikt ze gehanteerd worden, verschilt per school en vaak ook per docent.

Niet tijdens de les

Bij tweedeklasser Luuk Prinsen is de regel dat telefoons tijdens de lessen op 'stil' moeten staan. "Wij mogen tijdens de lessen niet sms'en of sms'jes lezen. Mobieltjes mogen ook niet als rekenmachine gebruikt worden; ze moeten echt in je tas of je zak blijven. Als er toch een telefoon afgaat in de klas, hangt het van de docent af wat er gebeurt. De een neemt het mobieltje in beslag en geeft het terug na de les, of aan het eind van de dag, of soms nog later. De ander geeft strafwerk en weer een ander vraagt vriendelijk het ding uit te zetten. Wat we buiten de les met onze mobieltjes doen, mogen we zelf weten."

In de kantine en op het plein

Ben Prinsen, Luuks vader, is vmbo-leraar geschiedenis, economie en maatschappijleer. Op zijn school zijn mobieltjes alleen toegestaan in de kantine en op het schoolplein; in gangen en lokalen absoluut niet. Als een telefoon tijdens de les afgaat, moet die volgens de schoolregels door de docent in beslag worden genomen.

Prinsen: "De regels zijn duidelijk, maar ook bij ons op school zit weinig eenheid in de manier waarop docenten ermee omgaan. Zelf vraag ik meestal aan leerlingen om hun mobieltjes op 'stil' te zetten en eventuele berichten te

bekijken bij het wisselen van de lessen. Die afspraak werkt heel goed. Als er een ringtone klinkt, is het vrijwel altijd de mijne..."

Vervelend gedrag

Het sms-gedrag van leerlingen baart Ben Prinsen eigenlijk nog de meeste zorgen: "Er worden soms sms'jes verstuurd om te plagen en te pesten. Dat komt niet zo heel vaak voor, maar vervelend is het wel. Ook hebben we weleens meegemaakt dat er foto's op internet gingen circuleren, die gemaakte waren met een mobieltje op school. Daar is met alle betrokkenen uitgebreid over gepraat en de kwestie is tot ieders tevredenheid opgelost. Daarna is zoiets gelukkig niet meer voorgekomen."

Spieken en mediawijsheid

Soms hoor je dat mobieltjes spieken tijdens repetities wel erg gemakkelijk zouden maken. "Op mijn school heeft nooit op uitgebreide schaal toetsfraude met mobieltjes plaatsgevonden", vertelt Ben Prinsen. "Maar leerlingen die in hun eentje in een lokaal een toets moesten inhalen, bleken weleens de verleiding niet te kunnen weerstaan om met hun mobieltje hulp van buiten in te schakelen."

Bij Ben Prinsen op school wordt tijdens de leefstijllessen in de onderbouw aandacht besteed aan privacy-kwesties, pesten en internet. "Ik zou mediawijsheid graag structureel in het lesprogramma opgenomen zien. In deze tijd is dat beslist geen overbodige luxe."

Handig in de klas

Mobieltjes op school kunnen lastig en ordeverstoring zijn. Maar ze hebben ook een andere – nuttige en educatieve – kant; ze kunnen soms prima in de les gebruikt worden. Hieronder een aantal suggesties voor leerlingen en docenten.

- Altijd een rekenmachine bij de hand. Handig bij wiskunde en economie.
- Dyslectische leerlingen hoeven de aantekeningen op het bord niet over te schrijven, maar kunnen ze fotograferen. Dat soort foto's kunnen ook doorgegeven worden aan zieke klasgenoten.
- In de mediawijsheidsles: vergelijk de verschillende providers, abonnement-soorten en prepaid-kosten van klasgenoten met elkaar.
- In combinatie met een digibord kunnen mobieltjes gebruikt worden voor stemmen of toetsen. Dan zijn dure stemkastjes niet nodig. Met een programma als *SMS2vote* (te downloaden op www.sms2vote.com) worden de uitkomsten van de stemming of vragensessie meteen in een grafiekje weergegeven.
- Educatieve podcasts gebruiken: als voorbereiding op een excursie of een project kan een docent korte lezingen, filmpjes en foto's selecteren. Leerlingen kunnen dat materiaal downloaden op hun mobieltje en thuis of op weg naar de excursie bekijken en beluisteren.
- Materiaal verzamelen tijdens projecten in de natuur, in een museum, of bij straatinterviews.
- Praten over privacy en portretrecht, als leerlingen voor een les foto's of filmpjes gaan maken. Kinderen moeten er een gewoonte van maken om eerst toestemming te vragen voor ze iemand fotograferen of filmen. Privacy-gevoelig materiaal is voor eigen gebruik, en niet om op internet te zetten. Dit kan in de les besproken worden.
- Voor mobieltjes met GPS: leerlingen kunnen foto's maken van opvallende architectuur of natuur. De foto's kunnen in de klas gekoppeld worden aan *Google Earth*.
- Bij projecten buiten school: handig om met medeleerlingen te overleggen over de taakverdeling.
- Leren van je eigen werk: leerlingen kunnen hun eigen spreekbeurt of stage-opdracht (laten) vastleggen, om naderhand zichzelf terug te zien of te horen. Zo ontdekken ze wat er een volgende keer beter kan, en hebben ze materiaal voor een nabespreking.
- Naarmate mobieltjes meer en meer toegang krijgen tot internet, worden ook de educatieve mogelijkheden groter. Denk bijvoorbeeld aan het opzoeken van informatie die past bij de GPS-locatie waar je je bevindt.

Voor nog meer suggesties, zie
www.mobieleonderwijsdiensten.nl

Vraag & Antwoord

Ik heb ontdekt dat mijn zoon harde porno op zijn mobiel heeft staan. Wat nu?

Voor internet op de PC kun je werken met filters maar voor de mobiele telefoon zijn die vrijwel niet beschikbaar. Bovendien krijgt uw zoon het materiaal ook van vrienden toegestuurd. U kunt dus weinig anders doen dan met hem praten.

Kinderen en jonge tieners kunnen porno niet goed interpreteren. Ze vinden het spannend, misschien vindt het ze zelfs op, maar porno is geen goede seksuele voorlichting. U moet uw zoon dus vertellen dat het de uitbeelding is van fantasieën, die weinig te maken hebben met de werkelijkheid.

Grijp deze gelegenheid aan om te vertellen wat u wilt overdragen over seks en relaties. Daarbij mag u ook vertellen dat u niet wilt dat hij kijkt naar extreme of perverse porno, omdat het zijn beeld en verwachting van seks mogelijk negatief beïnvloedt. Vertel hem ook waar hij op internet goede informatie over seks kan vinden (bijvoorbeeld op www.sense.info).

Mijn dochter heeft een gratis ringtone gedownload maar zit nu vast aan een dure sms-dienst. Hoe komt ze daar vanaf?

Aanbieders van sms-diensten kunnen niet handelen met kinderen onder de 16 jaar, zonder de toestemming van hun ouders. U kunt alles dus terugdraaien. Volg ons 3-stappenplan:

1. Als het goed is, staat onder elke sms-bericht dat u ontvangt hoe u zich kunt afmelden. Als u dat niet kunt vinden, zoek dan de afmeldcode via www.smsafzeggen.nl of www.smsadvies.nl en zet het abonnement stop.

2. Dien een klacht in bij Consuwijzer, het overheidsloket voor consumenten. Ga naar www.consuwijzer.nl of bel **088 - 070 70 70**. Klagen helpt! Bij Consuwijzer kunt u ook advies krijgen over het terugkrijgen van uw geld.

3. Meld het 06-nummer vawn uw kind bij [www.smsdienstenfilter](http://www.smsdienstenfilter.nl) om te voorkomen dat het nog een keer gebeurt.

Mag mijn zoon met zijn mobieltje van alles en iedereen foto's maken en op internet zetten?

Nee. Wie foto's maakt, mag die niet zomaar op internet zetten. Foto's van bekende mensen, en zelfs van kunstwerken, mogen alleen gepubliceerd worden met toestemming van de rechthebbenden, omdat het gaat om een commercieel belang. Maar ook foto's van onbekenden, of je eigen vrienden, kunnen niet zomaar gepubliceerd worden, omdat ook dan rekening gehouden moet worden met hun belangen. Iemand kan vinden dat hij te schande wordt gezet, of in zijn privacy wordt geschaad.

Het beste is dus om uw kind te leren dat je wel foto's kunt maken voor eigen gebruik, maar dat je altijd eerst toestemming moet vragen aan degene die op de foto staat, voordat je de foto op internet publiceert of doorstuurt naar anderen. Meer informatie: www.iusmentis.com

*Justine Pardoën
Hoofdredacteur stichting
Mijn Kind Online en Ouders Online*

Etiquette voor de mobiel

Tien beltips (ook voor ouders) van etiquette-expert Reinildis van Ditzhuyzen. Knip uit en hang op!

1 Zet je telefoon uit wanneer je aan tafel gaat. Als-ie wel aanstaat en overgaat, neem dan niet op. Hetzelfde geldt voor sms'en. Laat iedereen maar even wachten tot na het eten.

2 Bel anderen niet onder etens-tijd. En ook niet na 10 uur 's avonds, tenzij je zeker weet dat het kan.

3 Neem je telefoon niet op wanneer je met iemand aan het praten bent. Wegdrukken mag best, diegene stoort jullie immers. Of neem wel op en zeg: "Het komt nu niet uit, ik bel je straks terug".

4 Piep! Een sms'je, net als je met een leraar praat over een slecht cijfer. Wacht met lezen tot na het gesprek. Of lees het berichtje even snel, maar ga niet uitgebreid terug sms'en.

5 In de stiltecoupé van de trein mag je niet bellen. In andere coupés of in de bus mag dat best, maar praat dan zacht en houd het kort. Hetzelfde geldt voor de wachtkamer van de dokter. Hoe kleiner en stiller een ruimte is, hoe meer je anderen stoort wanneer je uitgebreid gaat zitten kletsen.

6 Muziek op je mobiel is hartstikke leuk, maar het is jouw smaak, dus val anderen er niet mee lastig. Doe een koptelefoon op en zet dat lekkere nummer niet te hard.

7 Praat niet met volle oren. Dus: zet je muziek uit wanneer je belt, en hang op wanneer je iemand tegenkomt op straat, als je bij de kassa staat, of instapt bij de buschauffeur. Het is heel onaardig om dan te blijven bellen.

8 Zit je in een restaurant met je ouders? Probeer dan mee te doen met het gesprek aan tafel. Duurt het erg lang? Vraag dan of je een spelletje mag spelen op je mobiel. Zet wel het geluid uit.

9 Zeg afspraken niet af per sms. En zeker niet vlak van tevoren. Dat is laf, omdat je de ander zo geen kans geeft om te reageren. Je relatie uitmaken per sms is het toppunt van lafheid. Voor jou is het misschien makkelijk, maar tegenover die ander is het heel oneerlijk.

10 Zie je een BN'er op straat? Dan mag je best even een foto maken met je mobiel. Al is het wel zo aardig om het eerst even te vragen. Maar: houd die foto voor jezelf en zet hem niet op internet. Geld proberen te verdienen met foto's en filmpjes die je stiekem gemaakt hebt, is natuurlijk helemaal laag.

Meer weten?
www.mijnkindonline.nl

Colofon

Mijn puber mobiel is een uitgave van Digivaardig & Digibewust en de stichting Mijn Kind Online, ook te downloaden van www.mijnkindonline.nl/mijnpubermobiel
Copyright: Stichting Mijn Kind Online, Den Haag, januari 2010.

Coördinatie

Martine Borgdorff & Remco Pijpers

Teksten

Erwin Boogert, Lotte Boot, Martine Borgdorff, Carla Desain, Marion Duimel, Justine Pardoën, Remco Pijpers

Eindredactie

Henk Boeke

Vormgeving

Carline Vrielink en Robbert Slotman
(De Ruimte Ontwerpers)

Foto's

Hans de Bruijn

Illustraties

Arnoud van den Heuvel

Contact

redactie@mijnkindonline.nl

Stichting Mijn Kind Online is een onafhankelijk expertisecentrum jeugd en media dat is opgericht door KPN, met hulp van Ouders Online. De belangrijkste missie van Mijn Kind Online is het helpen van ouders, scholen en professionele opvoeders bij de internetopvoeding. Dat doet zij onder meer door het geven van ouderavonden en trainingen. Speerpunt van Mijn Kind Online is kwaliteit van digitale media voor kinderen – MKO stimuleert goed digitaal aanbod, onder meer door de jaarlijkse Gouden @penstaart verkiezing van de beste kindersite, en Mybee, een gratis kinderbrowser (www.mybee.nl).
e-mail: redactie@mijnkindonline.nl
website: www.mijnkindonline.nl

Digivaardig & Digibewust is een programma van overheid, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties. Het programma heeft als doel het aantal mensen dat niet of nauwelijks digitale vaardigheden heeft terug te brengen en het verantwoord en veilig gebruik van digitale middelen te stimuleren. Doelgroepen zijn: digibeten, jongeren en hun opvoeders (ouders en docenten), MKB en senioren.
e-mail: info@digivaardigdigibewust.nl
website: www.mijndigitalewereld.nl

Mijn Kind Online - andere brochures

- *Mijn Kind op Hyves en Mijn Puber op Hyves* (2009), www.mijnkindonline.nl/hyves

Mijn Kind Online - boeken

- *Mijn Kind Online*
Justine Pardoën en Remco Pijpers
(ISBN: 9789066655775)
- *Mijn Leerling Online*
Justine Pardoën en Remco Pijpers
(ISBN: 9789066657328)
- *Verliefd op Internet*
Justine Pardoën en Remco Pijpers
(ISBN: 9789066657847)

Mijn Kind Online - rapporten

- *Altijd binnen bereik*
over 8- tot 18-jarigen en mobiele telefoons (2010)
- *Krabbels & Respect plz? ;-)*
over kinderen op Hyves (2009)
- *Next Level*
over online spelletjes voor kinderen (2009)
- *Klik en Klaar*
over usability en surfgedrag van kinderen (2008)
- *Gratis! (maar niet heus)*
over digitale kindermarketing (2007)

Rapporten gratis downloaden:
www.mijnkindonline.nl

